

سایه ارز دونرخی بر بازار

تفاوت نرخ دلار در مرکز مبادله و بازار آزاد در روزهای قبل تا ۲۵درصد رسید؛ برخی کارشناسان نگران بازگشت ارز چندنرخی هستند

گزارش روز

روزنامه نگار

تفاوت حواله دلار در مرکز مبادله با اسکناس بازار آزاد به حدود ۲۰درصد رسیده است. البته تا چند روز پیش به ۲۵درصد هم رسیده بود. این موضوع از نگاه برخی کارشناسان اقتصادی به معنی زنگ خطری برای بازگشت سایه

ارز چندنرخی در بازار است. آن ها معتقدند افزایش شکاف قیمتی بیش از ۱۰درصد بین نرخ دلار مرکز مبادله و آزاد، بازار ارز را به سمت نظام چندنرخی شدن هدایت می‌کند. اکنون بانک مرکزی تلاش دارد با افزایش عرضه اسکناس ثبات را به بازار بازگرداند و احتمالاً اولتیماتوم‌های بی‌اثر به محتکران بزرگ ارز که اغلب به اسم خصولتی‌ها تمام می‌شود، به همین دلیل باشد. نکته عجیب اینکه در میان این بالا و پایین ها ناگهان وزیر اقتصاد از پرداخت سود ۱۲تا۱۳درصدی دلاری به سرمایه‌گذاران خبر می‌دهد، درحالی‌که با محدودیت جدی منابع ارزی روبه‌روست. جزئیات این طرح و اثرات آن خود گزارشی جدا می‌طلبد، اما با اشاره به آن خواستیم شمه‌ای از وضعیت ضدو نقیض گفته‌ها و اوضاع را نشان دهیم. با این حال، به اعتقاد این گروه از کارشناسان، بدون اصلاحات عمیق‌تر، حمایت مؤثر از تولید و درنظرگرفتن محدودیت‌های سیاسی ودیپلماتیک، یکسان‌سازی ارز نمی‌تواند به ثبات پایدار منجر شود. آن ها به یک الگوی نسبتاً تکراری اشاره می‌کنند. اینکه در سال‌های اخیر سیاست‌هایی نظیر حذف ارز ترجیحی برخی کالاها و افزایش قیمت دلار رسمی با هدف کم‌کردن فاصله با بازار آزاد و یکسان‌سازی، هر بار نتیجه برعکس داده‌اند. عده‌ها تغییر کرده‌اند، اما منطق تصمیم‌گیری همان مانده است؛ تمرکز بر «عدد نرخ»، نتیجه این رویکرد، انتقال شوک از نرخ رسمی به بازار آزاد و آنجا به تورم و معیشت مردم بود، هزینه‌ای که نه در اتاق‌های تصمیم‌گیری، بلکه در زندگی روزمره جامعه پرداخت شد. بد نیست این را هم اضافه کنیم که نرخ حواله در مرکز مبادله از قیمت اسکناس فیزیکی اندکی پایین‌تر است و به گفته کارشناسان همین جا در مرکز مبادله نیز دو نرخ وجود دارد. برخی با این نظر مخالف‌اند و می‌گویند این بار سیاست تک‌نرخی‌شدن ارز متفاوت است، اما تفاوت نرخ ارز در مرکز مبادله با بازار آزاد به معنی چندنرخی‌بودن نیست. حالا در این گزارش پس از گذشت نزدیک به یک ماه از حذف ارز ترجیحی و تک‌نرخی‌شدن، تأثیرات افزایش شکاف بین این دو نرخ و وضعیت بازار از نگاه دو فعال در حوزه صنعت و تجارت استان می‌پردازیم.

● بی‌بیانی دلار، برنامه‌ریزی صنعت را مختل کرده است

«ارز را می‌توان به رودخانه‌ای تشبیه کرد که در مسیر خود، ده‌ها انشعاب غیررسمی، پرداخت‌های بی‌ضابطه و حتی ورود کالای قاچاق از آن تغذیه می‌شود. تا زمانی که این خروجی‌های بی‌رویه کنترل نشود، نمی‌توان انتظار داشت سیاست تک‌نرخی‌شدن به نتیجه مطلوب برسد.» این توصیف رئیس کمیسیون صنعت اتاق بازرگانی، معادن و کشاورزی خراسان رضوی از ارز و بازار ارز در کشور است. عبدالله یزدان‌بخش با اشاره به پیامدهای چندنرخی‌شدن ارز اظهار کرد: اگر دوباره به سمت چندنرخی‌شدن حرکت کنیم، بستر

رانت و رانت‌خواری دوباره فراهم می‌شود و این موضوع بیش از همه به تولیدکننده و صنعتگر آسیب می‌زند. خواسته ما همواره این بوده است که ارز یک نرخ مشخص داشته باشد و از ایجاد نرخ‌های متعدد پرهیز شود. زیرا هر نرخ جدید می‌تواند منشأ ناپسانمانی تازه‌ای در اقتصاد باشد. وی افزود: ماتک‌نرخی‌بودن ارز را به عنوان عامل ثبات و آرامش در اقتصاد می‌بینیم. از نگاه ما دلار یک کالاست که ارزش مشخصی دارد. امانوسانات و بی‌ثباتی قیمت آن، برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری را برای تولیدکنندگان دشوار کرده است. مطالبه ماتک‌نرخی‌بودن ارز است، اما در کنار آن انتظار داریم نرخ ارز نیز در سطحی مدیریت شود که فشار غیرمنطقی به تولید وارد نکند.

رئیس کمیسیون صنعت اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی با اشاره به تأثیر افزایش بی‌رویه نرخ ارز در قیمت تمام‌شده و تولید و هزینه‌های زندگی مردم و ایجاد نوعی گرانی کاذب، ادامه داد: مبنای فعالیت‌های اقتصادی ما ریال است، اما دلار به عامل تعیین‌کننده بسیاری از افزایش قیمت‌ها تبدیل‌شده و تعادل را بهم زده است. منابع ارزی کشور مشخص است و باید به‌گونه‌ای مدیریت و تخصیص داده شود که ارز به میزان کافی در اختیار مصرف‌کنندگان واقعی آن قرار گیرد. هر زمان عرضه ارز محدود می‌شود، زمینه افزایش نرخ نیز فراهم می‌شود. یزدان‌بخش با اشاره به نقش برخی بنگاه‌های بزرگ افزود: بخش شایان توجهی از عرضه ارز در اختیار شرکت‌های دولتی و خصولتی است و همین مسئله می‌تواند بر سازوکار عرضه و تقاضا اثر بگذارد. در برخی موارد، اختلاف نرخ‌ها به نفع گروه‌های خاصی تمام می‌شود که از این شکاف قیمتی سود می‌برند.

وی با تأکید بر لزوم تصمیم‌گیری علمی در اقتصاد گفت: ایجاد تعادل در وضعیت کنونی اقتصاد کشور، نیازمند نگاه تخصصی است. اقتصاد را نمی‌توان با تصمیمات مقطعی و کوتاه‌مدت اداره کرد. لازم است دیدگاه‌های اقتصاددانان حرفه‌ای جمع‌شود و دولت نیز به این نظرات کارشناسی توجه کند.

● واحدهای کوچک در مرز تاب‌آوری

یزدان‌بخش با بیان اینکه بسیاری از واحدهای کوچک به مرز تاب‌آوری رسیده‌اند، ادامه داد:

در خراسان رضوی تعداد زیادی از بنگاه‌های کوچک و متوسط با کمترین ظرفیت ممکن فعالیت می‌کنند. فشارهای اقتصادی، مستقیم بر اشتغال این واحدها اثر گذاشته و در مواردی نظم بازار کار را نیز برهم زده است. وی اضافه کرد: طولانی‌شدن روند درمان این زخم اقتصادی، خود می‌تواند آسیب‌زا باشد. در این مسیر، اشتغال، سرمایه‌گذاری و حتی امنیت روانی فعالان اقتصادی و مردم تحت‌تأثیر قرار می‌گیرد و جامعه هزینه این وضعیت را پرداخت می‌کند.

● برای تک‌نرخی‌شدن ارز، دولت کناربرود

نایب‌رئیس اول اتحادیه صادرکنندگان خراسان رضوی با اشاره به نحوه مداخله دولت در سازوکار ارزی، گفت: اگر قرار است سیاست تک‌نرخی‌شدن ارز اجرا شود، دولت باید از میانه این فرایند کناربرود. کسی که ارز وارد کشور می‌کند، نباید در همان‌گام نخست با مداخله و نگه‌داشتن مصنوعی نرخ توسط دولت روبه‌رو شود. اگر بنایست اقتصاد به سمت آزادی حرکت کند، باید اجازه داد عرضه و تقاضا نرخ واقعی را تعیین کند. جواد نیشابوری افزود: اکنون نیز همین مداخله به شکل دیگری ادامه دارد. در سامانه، یک نرخ برای حواله‌های بانکی اعلام می‌شود، اما نرخ اسکناس را دولت جداگانه تعیین می‌کند و اعلام می‌شود که اگر کسی اسکناس عرضه‌کند، می‌تواند آن را با قیمت بالاتری به بانک‌ها تحویل دهد. این یعنی دولت همچنان، هر چند ناخواسته، در تعیین نرخ ارز نقش دارد.

او با طرح این پرسش که «نرخ حواله اساسا به چه معناست؟» توضیح داد: عمده مبادلات ارزی کشور از طریق حواله انجام می‌شود، نه اسکناس.

ورود و خروج اسکناس به صورت رسمی نیز به سادگی ممکن نیست. همان‌طور که ما اجازه خروج اسکناس نمی‌دهیم، دیگر کشورها نیز چنین محدودیتی دارند. بنابراین آنچه در عمل جریان دارد، حواله است، نه اسکناس. نایب‌رئیس اول اتحادیه صادرکنندگان استان افزود: این حواله‌ها در عمل به معنای ورود ارز فیزیکی کشور نیست که بتواند منابع ارزی را افزایش دهد. از سوی دیگر پتروشیمی‌ها ارز خود را با نرخ کمتر عرضه می‌کنند، اما معمولاً با دریافت‌کنندگان این ارز پیش‌از آن در بازار واقعی

توافق‌های خود را انجام داده‌اند و سپس همان توافق را در سامانه ثبت می‌کنند. نیشابوری مثال زد، فرض کنید نرخ بازار آزاد ۱۰۰هزار تومان باشد. اما دو شرکت خارج از سامانه با نرخ ۷۰هزار تومان به توافق برسند و بعد همان را در سامانه ثبت کنند. در چنین وضعیتی، بازار در عمل در اختیار دارندگان اصلی ارز مانند پتروشیمی‌ها قرار می‌گیرد. اگر آن‌ها عرضه نکنند، بازار با محدودیت روبه‌رو می‌شود و دیگران ناچارند با همان کف قیمتی فعالیت کنند.

وی افزود: واردکننده نیز الزامی ندارد در زمانی‌که نرخ پایین‌تر است، ارز خود را عرضه کند. هرچه فاصله نرخ سامانه و بازار آزاد بیشتر شود، انگیزه برای عرضه کمتر می‌شود و در نتیجه، عرضه ارز در سامانه کاهش می‌یابد.

● نظارتی بر قیمت کالاهای وارداتی وجود ندارد

به گفته نایب‌رئیس اول اتحادیه صادرکنندگان استان، در این وضعیت حتی اگر واردکننده ارز را با نرخ پایین‌تر دریافت کند، کالای وارداتی خود را بر مبنای نرخ بازار آزاد قیمت‌گذاری می‌کند. زیرا نظارت مؤثری در این بخش وجود ندارد. به این ترتیب، مواد اولیه با ارز ارزان وارد می‌شود، اما محصول با قیمت روز بازار به فروش می‌رسد، فرایندی که به سود واردکننده و به زیان صادرکننده تمام می‌شود. نیشابوری ادامه داد: وقتی نرخ دلار در بازار آزاد مثلاً به ۱۶۰هزار تومان می‌رسد، منطقی نیست که صادرکننده مجبور شود ارز خود را با نرخ ۱۲۰هزار تومان در سامانه عرضه کند. طبیعی است که در چنین وضعیتی بسیاری از صادرکنندگان عرضه ارز خود را به تعویق بیندازند.

وی گفت: تولیدکننده‌ای که هزینه‌هایش بر مبنای نرخ‌های واقعی بازار شکل گرفته، وقتی ببیند صادراتش برایش زیان‌ده است، از صادرات صرف‌نظر می‌کند. بنابراین لازم است از ابتدا تکلیف تاجر و تولیدکننده روشن باشد تا بدانند با چه نرخی محاسبه‌کند و براساس آن تصمیم بگیرد. نیشابوری در پایان تأکید کرد: راهکار اصلی این است که دولت از مداخله مستقیم در تعیین نرخ ارز کنار برود و اجازه دهد نرخ بر اساس سازوکار واقعی عرضه و تقاضا شکل بگیرد تا بازار به تعادل واقعی خود برسد.

عضو کمیسیون تلفیق مجلس با اشاره به ضرورت حمایت از تولید ملی مطرح کرد

مالیات ۲درصدی بر اسباب‌بازی‌های خارجی در بودجه ۱۴۰۵

پیش‌تر در بودجه سال ۱۴۰۴ پیش‌بینی و اجرایی شده بود و مصوبه اخیر ناظر بر تداوم و تثبیت آن در بودجه ۱۴۰۵ و همچنین تعیین دقیق محل هزینه‌کرد منابع است. عضو کمیسیون تلفیق مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با روزنامه شهرآرا با اشاره به ظرفیت‌های داخلی در حوزه اسباب‌بازی و بازی‌های فکری، گفت: امری که کشور ما به لطف خدا و با فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان، به‌ویژه در حوزه تولید اسباب‌بازی و به‌خصوص بازی‌های فکری پیشرفت‌های خوبی

شهر

۳شنبه
۱۲ بهمن ۱۴۰۴
۱۲ شعبان ۱۴۴۷
شماره ۶۶۹

۰۹

اقتصاد

مشارکت

روى خط
اقتصاد

تأمین مبلغ عیدی بازنشستگان تأمین اجتماعی

رئیس کانون بازنشستگان تأمین اجتماعی استان تهران مبلغ پایه عیدی بازنشستگان را ۴ میلیون و ۵۰۰هزار تومان اعلام کرد. علی‌دهقان‌کیا در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به مبلغ عیدی بازنشستگان، گفت: مبلغ پایه عیدی بازنشستگان ۴ میلیون و ۵۰۰هزار تومان است که در صورت دارا بودن هسمر یک میلیون و ۵۰۰هزار تومان و به‌ازای هر فرزند زیرپوشش نیز ۵۰۰هزار تومان به این مبلغ اضافه می‌شود. پیش از این نیز مصطفی سالاری، مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی، اعلام کرده بود که عیدی بازنشستگان از محل سود سهام سازمان در شستا مربوط به این دوره مالی تأمین و تلاش می‌شود که در نیمه دوم بهمن‌ماه پرداخت‌شود. این رقم براساس مبلغی است که دولت مصوب کرده است.

سه‌م ۲۹درصدی بانوان از تسهیلات صندوق کارآفرینی

مدیر صندوق کارآفرینی امید خراسان رضوی با اشاره به رویکرد حمایتی صندوق از زنان خانه‌دار و کارآفرین گفت: در راستای تحقق عدالت اجتماعی از ابتدای امسال تاکنون بیش از ۲۹درصد از تسهیلات پرداختی، معادل ۱۴۰۴میلیارد ریال، به بانوان خراسانی اختصاص یافته است. امین خوش‌قامت در گفت‌وگو با ایرنا افزود: صندوق کارآفرینی امید استان این میزان تسهیلات را به ۸۱۵بانوی خراسانی پرداخت کرده است. وی با بیان اینکه ۴۴درصد متقاضیان دریافت‌کننده تسهیلات در صندوق کارآفرینی خراسان رضوی بانوان هستند، بیان کرد: این صندوق امسال نیز ۳هزار و ۴۲۵میلیارد ریال تسهیلات به ۱۰۳۷متقاضی مرد پرداخت کرده است تا چرخه اقتصاد خانواده در همه نقاط استان به حرکت درآید.

برگزاری نمایشگاه ماشین‌آلات کشاورزی مشهد

مدیرعامل نمایشگاه بین‌المللی مشهد از برگزاری بیست و یکمین نمایشگاه تخصصی کشاورزی مشهد با محوریت ادوات، ماشین‌آلات و مکانیزاسیون خبر داد. به گزارش شهرآرا، سید جمال‌الدین حسینی اظهار کرد: این نمایشگاه از چهاردهم تا هفدهم بهمن برگزار می‌شود و علاقه‌مندان می‌توانند هر روز از ساعت ۱۵تا۲۱ از آن بازدید کنند. وی افزود: محل برگزاری این رویداد تخصصی، سالن‌های بهار، انوری، فردوسی و عطار است و در مجموع حدود ۹هزار مترمربع فضای نمایشگاهی به مشارکت‌کنندگان اختصاص یافته است. مدیرعامل نمایشگاه بین‌المللی مشهد با اشاره به استقبال فعالان این حوزه، تصریح کرد: در این دوره از نمایشگاه ۱۴۰مشارکت‌کننده حضور دارند که از این تعداد شصت مشارکت‌کننده از داخل استان خراسان رضوی و هشتاد مشارکت‌کننده از دیگر استان‌ها شامل یزد، آذربایجان شرقی، تهران، گلستان، خوزستان، اصفهان، خراسان شمالی، مازندران، کرمان، فارس، البرز، گیلان و همدان هستند. وی گفت: زمینه فعالیت همه مشارکت‌کنندگان، ادوات و ماشین‌آلات کشاورزی است که نقش مهمی در توسعه و ارتقای مکانیزاسیون بخش کشاورزی ایفا می‌کنند. حسینی بیان کرد: هم‌زمان با برگزاری این نمایشگاه، همایش تخصصی مکانیزاسیون کشاورزی نیز با هماهنگی سازمان جهاد کشاورزی استان برگزار خواهد شد که فرصتی مناسب برای تبادل دانش و تجربیات فعالان این حوزه فراهم می‌کند.

بازگشت خریداران حقیقی به بازار سهام بورس

پایان بورس دیروز با سبزیپوشی ۷۹درصد از نمادهای بازار سهام و تراز مثبت پول حقیقی رقم خورد. شاخص‌های کل و هم‌وزن بار دیگر صعودی شدند و نماگر تالار شیشه‌ای قله ۴ میلیون واحدی را پس گرفت. به گزارش تجارت‌نیوز، در جریان دادوستدهای دیروز بازار سهام، تراز پول حقیقی باردیگر مثبت و پول وارد سهام شد. همچنین، در پایان دادوستدهای روزانه، ارزش صف‌های فروش پنج خط اول سهام به یک همت می‌رسید. درحالی‌که ارزش سفارش‌های خرید از ۲,۴همت می‌گذشت. این رفتار سهام‌داران نشان داد که تقاضای فعال به بازار بازگشته است، اما در روندی متعادل و دور از هیجان. شاخص کل بورس دیروز ۹۳هزار و ۱۱۸واحد بالا رفت و با رشد ۲,۳۵درصدی به ارتفاع ۴ میلیون و ۵۲هزار و ۸۹۵واحد رسید. شاخص هم‌وزن نیز صعودی بود و ۱۲هزار و ۸۵۰واحد بالا رفت تا با افزایش ۱,۴۸درصدی در سطح یک میلیون و ۱۸هزار واحد بسته شود. با وجود رشد شاخص‌های بازار، حجم و ارزش معاملات خرد با روزهای اوج بازار فاصله داشت. حجم معاملات خرد به ۲۱,۹میلیارد برگه سهم رسید که با ارزش ۱۲هزار و ۷۹۰میلیارد تومان دادوستد شد. تراز پول حقیقی در بازار سهام مثبت بود و ۱۴۳میلیارد تومان پول وارد سهام، حق تقدم و صندوق‌های سهامی شد.

تورق اقتصادی

کتاب الگوی حکمرانی مناطق آزاد ایران

نویسنده: رضا مسرور

کتاب «الگوی حکمرانی مناطق آزاد ایران»، نوشته رضا مسرور، حاصل بیش از سه دهه تجربه میدانی و مدیریتی نویسنده در حوزه مناطق آزاد تجاری-صنعتی کشور است که نویسنده آن تلاش کرده به این پرسش مهم پاسخ دهد: چرا مناطق آزاد ایران، برخلاف اهداف اولیه خود، نتوانسته‌اند در جذب سرمایه، ایجاد اشتغال و پیوند مؤثر با اقتصاد جهانی موفق عمل کنند؟ مناطق آزاد که قرار بود دروازه‌های توسعه و ابزار پیوند اقتصاد ایران با جهان باشند، امروز با مجموعه‌ای از چالش‌های ساختاری و انحراف از اهداف اولیه مواجه‌اند. تاریخ شکل‌گیری و تحول این مناطق در ایران، روایت پیچیده‌ای عمدتاً با هدف «عمران و آبادانی مناطق محروم و مرزی» تعریف‌شدند، رویکردی که به درهم‌تنیدگی آن‌ها با بافت‌های شهری، اجتماعی و سیاسی انجامید. با وجود برخی دستاوردها، ازجمله جذب سرمایه‌های داخلی، توسعه محدود زیرساخت‌ها و ایجاد فرصت‌های شغلی، عملکرد مناطق آزاد ایران در حوزه‌هایی چون جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، توسعه صادرات غیرنفتی با ارزش افزوده بالا، انتقال فناوری پیشرفته و ایفای نقش معنادار در تولید ناخالص داخلی کشور، به مراتب پایین‌تر از انتظار بوده است. سهم ناچیز این مناطق در تولید ناخالص داخلی، یکی از نتایج نامیدکننده ارزیابی عملکرد آن‌ها به شمار می‌رود. یکی از مشاهدات مهم در تجربه ایران، پدیده «تکنی‌بی‌رویه مناطق آزاد» است؛ روندی که به جای تقویت کارکرد این مناطق، به تضعیف کلی نظام مناطق آزاد انجامیده است. این کتاب منبعی جامع برای سیاست‌گذاران، مدیران اجرایی، سرمایه‌گذاران و پژوهشگران حوزه توسعه و اقتصاد به شمار می‌رود و از تبیین فلسفه شکل‌گیری مناطق آزاد تا ارائه راهبردهای توسعه پایدار، نقشه‌راهی روشن برای آینده این مناطق ترسیم می‌کند.

